



Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 192g/2025

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul
473 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul contravențional

(efectele deciziei instanței de recurs)

CHIȘINĂU
19 martie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
 dlui Sergiu LITVINENCO,
 dlui Ion MALANCIUC,
 nei Viorica PUICA,
 dlui Nicolae ROȘCA, *judecători*,
 cu participarea dlui Andrei Harbuz, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 29 august 2025,
 Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
 Având în vedere actele și lucrările dosarului,
 Deliberând la 19 martie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „însă fără a înrăutăți situația contravenientului” din articolul 473 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul contravențional, ridicată de dl Vitalie Grabovski, în dosarul nr. 4r-524/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de completul de judecători de la Curtea de Apel Centru, compus din dna Olga Cojocarui și dnii Eugeniu Beșelea și Vitalie Budeci, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele procesului contravențional

3. Circumstanțele procesului contravențional, așa cum au fost formulate de autorul sesizării, pot fi rezumate după cum urmează.

4. Pe 28 decembrie 2021, un agent constator din cadrul Inspectoratului de Poliție Buiucani a întocmit în privința ÎSC „Reforma Art” SRL un proces-verbal cu privire la contravenția prevăzută de articolul 70 alin. (2) din Codul contravențional (*calomnia*). Printr-o hotărâre din 14 ianuarie 2025, Judecătoria Chișinău a dispus anularea procesului-verbal cu privire la contravenție.

5. Dl avocat Ivan Ungureanu a formulat, în interesele dlui Vitalie Grabovski, în calitate de victimă, un recurs împotriva hotărârii menționate anterior.

6. În procesul judecării recursului, dl Vitalie Grabovski a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „însă fără a înrăutăți situația contravenientului” din articolul 473 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul contravențional.

7. Printr-o încheiere din 28 iulie 2025, completul de judecată a admis cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

9. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 466 Temeiurile pentru recurs

Hotărârile judecătorești contravenționale pot fi atacate cu recurs, pentru a se repara erorile de drept, în următoarele temeiiuri:

a) nu au fost respectate dispozițiile privind competența după materie sau după calitatea persoanei;

b) ședința de judecată nu a fost publică;

c) cauza a fost judecată fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, s-a aflat în imposibilitatea de a se prezenta sau de a înștiința instanța despre imposibilitate;

d) hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau dispozitivul hotărârii redactate nu corespunde dispozitivului pronunțat după deliberare;

e) nu au fost întrunite elementele constitutive ale contravenției sau instanța a pronunțat o hotărâre de sancționare pentru o altă faptă decât cea imputată contravenientului, cu excepția cazurilor de reîncadrare juridică a acțiunilor lui în temeiul unei legi mai blinde;

f) contravenientul a fost sancționat pentru o faptă neprevăzută de prezentul cod;

g) s-au aplicat sancțiuni în alte limite decât cele prevăzute de lege sau nu corespund faptei săvârșite sau persoanei contravenientului;

h) contravenientul a fost supus anterior răspunderii contravenționale pentru această faptă sau există o cauză de înlăturare a răspunderii contravenționale, sau aplicarea sancțiunii a fost înlăturată de o nouă lege ori anulată de un act de amnistie, sau a intervenit decesul contravenientului ori împăcarea părților în cazul prevăzut de lege;

i) faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită;

j) a intervenit o lege mai favorabilă contravenientului;

k) Curtea Constituțională a declarat neconstituțională prevederea legii aplicate;

l) instanța de judecată internațională, prin hotărâre în o altă cauză, a constatat o încălcare la nivel național a drepturilor și libertăților omului care poate fi reparată și în cauza respectivă.

Articolul 470 Efectele recursului

„[...]”

(3) Instanța de recurs judecă recursul în limitele temeiurilor pentru recurs, având dreptul, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze și alte temeiuri fără a agrava situația contravenientului.

(4) Soluționând cauza, instanța de recurs nu poate crea o situație mai gravă persoanei în a cărei favoare a fost declarat recursul.

[...]”

Articolul 471 Procedura judecării recursului

„(1) Recursul se judecă de un complet din 3 judecători, fără prezența părților.

(2) Instanța de recurs fixează data examinării recursului și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului de depunere a referinței.

(3) Dacă consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, instanța de recurs poate dispune printr-o încheiere motivată fixarea ședinței de judecată, cu citarea părților pentru prezentare la proces.

[...]”

Articolul 473 Decizia instanței de recurs

(1) După examinarea recursului, instanța de recurs adoptă una dintre următoarele decizii:

[...]

a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului contravențional în cazurile prevăzute la art. 441;

b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, **însă fără a înrăutăți situația contravenientului;**

c) dispune rejudecarea cauzei în primă instanță dacă este necesară administrarea de probe suplimentare, dacă a constatat încălcări ale normelor de procedură privind formarea completului instanței de judecată, privind citarea obligatorie a părților, privind respectarea dreptului la apărare și a dreptului la interpret, precum și dacă a constatat încălcări ale prevederilor art. 33–35 din Codul de procedură penală aplicate corespunzător.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. Autorul sesizării susține că prevederile contestate împiedică Curtea de Apel, ca instanța de recurs, să înrăutățească situația contravenientului în recursul victimei, atunci când prima instanță a încetat procesul contravențional pentru că nu există fapta contravenției. În opinia autorului sesizării, această limitare de competență transformă recursul într-o cale de atac formală și ineficientă pentru victimă și generează o inegalitate juridică între părțile procesului contravențional.

11. În opinia autorului sesizării, prevederile contestate contravin articolelor 16, 20, 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces. Astfel, sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „însă fără a înrăutăți situația contravenientului” din articolul 473 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul contravențional, care nu a făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

16. Curtea notează că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care se examinează recursul împotriva unei hotărâri a primei instanțe în care procesul contravențional a fost încetat. Astfel, Curtea de Apel Centru ar putea ține cont de prevederile contestate la examinarea recursului în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

17. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 87 din 25 iulie 2024, § 15).

18. Autorul excepției a susținut că prevederile contestate sunt contrare articolelor 16 (*egalitatea*), 20 (*accesul liber la justiție*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

19. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolele 16 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a fi aplicabile, autorul sesizării trebuie să demonstreze, în mod argumentat, existența unei ingerințe în drepturile garantate de Constituție (a se vedea DCC nr. 73 din 20 iunie 2024, § 23).

20. Referitor la incidența articolului 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, Curtea menționează că acesta este corespondentul articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Dreptul de acces liber la justiție trebuie să fie unul practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor lor (DCC nr. 60 din 5 iunie 2025, § 23). Curtea Europeană a menționat că modul de aplicare a articolului 6 într-o cale ordinară de atac diferă în funcție de specificul procedurii în discuție; se vor avea în vedere astfel întreaga procedură internă și rolul pe care îl are instanța de control judiciar în sistemul național de drept (a se vedea *X c. Țărilor de Jos*, 3 noiembrie 2021, § 44).

21. Căile de atac reprezintă mijloace procedurale prin intermediul cărora părțile interesate au posibilitatea de a solicita și obține casarea hotărârilor judecătorești neîntemeiate sau ilegale. Astfel, modul în care este reglementat controlul judiciar efectuat de către instanțele de apel și de recurs creează condiții pentru repararea greșelilor comise de prima instanță, rămânând în autoritatea lucrului judecat doar hotărârile legale și întemeiate (a se vedea HCC nr. 9 din 26 martie 2020, § 61).

22. Astfel, din dispozițiile articolelor 395, 465 alin. (1) și 467 alin. (1) din Codul contravențional, Curtea constată că contravenientul, agentul constatat, victima sau, după caz, procurorul pot ataca cu recurs hotărârile contravenționale adoptate la judecarea cauzei în prima instanță, precum și hotărârile judecătorești privind contestațiile împotriva deciziilor autorităților competente să soluționeze cauzele contravenționale. Hotărârile judecătorești contravenționale pot fi atacate cu recurs pentru a se repara erorile de drept (a se vedea articolul 466 din Codul contravențional).

23. Sub aspectul competenței instanței de recurs, Curtea reține că după examinarea recursului, instanța poate admite recursul, casând hotărârea atacată, parțial sau integral, și adoptă una dintre următoarele soluții: a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului contravențional în cazurile prevăzute la articolul 441; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, însă fără a înrăutăți situația contravenientului; c) dispune rejudecarea cauzei în primă instanță dacă este necesară administrarea de probe suplimentare, dacă a constatat încălcări ale normelor de procedură privind formarea completului instanței de judecată, privind citarea obligatorie a părților, privind respectarea dreptului la apărare și a dreptului la interpret, precum și dacă a constatat încălcări ale prevederilor articolelor 33–35 din Codul de procedură penală aplicate corespunzător (a se vedea articolul 473 alin. (1) din Codul contravențional).

24. Lipsa competenței instanței de recurs la rejudecarea recursului de a pronunța o nouă hotărâre prin care să înrăutățească situația contravenientului nu constituie o limitare de natură să afecteze dreptul victimei de acces liber la justiție. Concluzia Curții se bazează pe natura recursului în materie

contravențională. Această procedură urmărește exclusiv verificarea conformității hotărârii atacate cu normele de drept aplicabile (a se vedea articolul 466 din Codul contravențional). În acest cadru procesual, instanța de recurs corectează eventualele vicii de legalitate.

25. Mai mult, Curtea menționează că dreptul victimei de a contesta hotărârea primei instanțe nu este iluzoriu, chiar dacă instanța de recurs nu dispune de competențe care i-ar permite să agraveze situația contravenientului. Victima beneficiază de o cale efectivă de atac, prin care pot fi constatate erori în limitele competenței instanței de recurs și, dacă este necesar, cauza poate fi trimisă spre rejudecare instanței de fond (a se vedea § 23 *supra*). Legislatorul i-a acordat primei instanțe o jurisdicție deplină, aceasta fiind competentă să reexamineze atât situația de fapt, cât și chestiunile de drept și să adopte o soluție pe baza legii.

26. Pentru că nu s-a demonstrat ingerința într-un drept fundamental prevăzut de Constituție, Curtea notează că nici articolele 16 și 54 din Constituție nu sunt incidente.

27. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2) și (4) lit. d), 37, 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „însă fără a înrăutăți situația contravenientului” din articolul 473 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul contravențional, ridicată de dl Vitalie Grabovski, în dosarul nr. 4r-524/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 19 martie 2026
DCC nr. 49
Dosarul nr. 192g/2025*